

Монгол Улсын бодлогын хураангуй: ОУХБ-ын Нийгмийн
хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар
конвенцид нэгдэн орох нь
2016 оны 11 дүгээр сар

**Нийгмийн хамгааллаар ядуурлыг бууруулж,
хүртээмжтэй өсөлтийг дэмжих нь**

Монгол Улсын Засгийн газар, Нэгдсэн үндэстний байгууллагаас хамтран зохион байгуулсан Нийгмийн хамгааллын үнэлгээнд суурилсан үндэсний хэлэлцүүлэг(ҮСҮХ)-ийн (2015 оны 5 дугаар сард танилцуулсан) тайланд нийгмийн хамгааллыг ядуурлыг устгах, өсөн нэмэгдэж буй эдийн засгийн баялагийг нийт хүн амд шударга хуваарилах арга хэрэгсэл болохынх нь хувьд бэхжүүлэх асуудлаар **үндэсний зөвшилцөлд** хүрснийг баталгаажуулжээ.

Өнөөгийн эдийн засгийн байдал, улсын төсвийн орлого буурахаар байгаа нөхцөлд ядуурлыг бууруулах чиглэлд өнгөрсөн арван жилд гарсан ахиц дэвшлийг бататгахын тулд нийгмийн хамгааллын өмнө хүрсэн түвшинг хэвээр хадгалж, боловсронгуй болгох шаардлага нэн чухлаар тавигдаж байна.

Хүн амыг эргэж ядууралд өртөхөөс сэргийлэх, тэгш бус байдлыг бууруулах, эдийн засгийн хүндрэлийн нийгмийн сөрөг үр дагаварыг арилгахын тулд нийгмийн хамгааллын суурь түвшнийг нийгмийн хамгааллын тогтолцооныхоо бүрэлдэхүүнд бий болгох замаар **бүх нийтийн нийгмийн хамгааллыг** хангах нь зайлшгүй чухал юм. Нийгмийн хамгааллыг өргөжүүлэхдээ хүн ам, түүний дотор ахмад настан, малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, албан бус эдийн засагт ажиллагчид зэрэг бүлгүүдэд үр дүнтэй, зохистой түвшний хамгаалал бий болгох чиглэлд онцгой анхаарах нь зүйтэй. Нийгмийн эв санааны нэгдэл, шударга ёсыг дэмжихэд чиглэсэн нийгмийн хамгааллын тогтолцооны суурь зарчмууд нь татварын зохих дэмжлэг бүхий шимтгэлээр санхүүжих замаар **эрсдэлээ нэгтгэж хамтран санхүүжүүлэх** явдал юм.

Нийгмийн хамгааллыг амжилттай хэрэгжүүлэхэд чухал нөлөөтэй хэд хэдэн бусад хүчин зүйл байна. Нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрүүдийн дизайныг боловсруулах,

хэрэгжүүлэх, хянаж үнэлэхэд **нийгмийн түншүүдийг оролцуулах** нь тухайн хөтөлбөрт итгэх итгэл, эзний ёсоор хандах хандлагыг нэмэгдүүлж, шимтгэлтэй хөтөлбөрүүдийн санхүүгийн бааз суурийг бэхжүүлж, хэрэгжилтийг нь хангуулахад тус дөхөм болдог. Нийгмийн хамгааллын арга хэмжээнүүд хоорондын **уялдаа зохицуулалтыг сайжруулах** нь хамралтыг нэмэгдүүлж, хөрөнгө нөөцийг үр ашигтай ашиглах боломжийг олгодог. Эдгээр үндсэн зарчмууд нь эдийн засгийн баялагийг дахин хуваарилж, бүх хүнийг орлогын наад захын баталгаагаар хангах үр ашигтай бөгөөд үр дүнтэй нийгмийн хамгааллын тогтолцоог бүрдүүлэх суурь болж өгдөг нь нотлогдсон юм.

Эцэст нь, нийгмийн даатгалд дэмжлэг үзүүлэх, нийгмийн хамгааллын суурь түвшний хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх төсвийн боломжийг бүрдүүлэх нь мөн л улс төрийн хүсэл зоригтой холбоотой. Нийгмийн хамгаалал нь **бүтээмжтэй хөдөлмөр эрхлэлтэд оруулж буй хөрөнгө оруулалт** учраас ажилчдыг илүү бүтээмжтэй ажил хайх боломжийг бүрдүүлж, хүмүүн капиталд хөрөнгө оруулснаар эдийн засгийн өсөлтийг дэмждэг. Байгаа хөрөнгө нөөцөө илүү үр ашигтай ашиглах, уялдаа зохицуулалтыг сайжруулах замаар санхүүгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлж болно.

Эдгээр зарчмууд нь ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенц, ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын суурь түвшний тухай 2012 оны 202 дугаар зөвлөмжид тусгагдсан юм. Энэ хоёр баримт бичиг нь Монгол Улс нийгмийн хамгааллын тогтолцоогоо урт хугацаанд төдийгүй өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөлд бэхжүүлэхдээ баримталж болох олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрсөн суурь хэм хэмжээг тогтоосон байдаг.

ОУХБ Япон улсын олон/хоёр талт хамтын ажиллагааны хөтөлбөр

“Монгол Улсад эмзэг бүлгийн нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг дэмжих, АСЕАН-ы туршлагаас суралцах нь” төсөл (2014-16) (МАПС)

Олон Улсын
Хөдөлмөрийн
Товчоо

Хүснэгт 1. ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенц

ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенц, ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын суурь түвшний тухай 2012 оны 202 дугаар зөвлөмжид нийгмийн хамгааллын тогтолцооны үр ашигтай, тогтвортой байдлыг хангахад шаардлагатай эрсдэлээ нэгтгэх, нийгмийн шударга ёсыг хангах, үр шим хүртэгчид болон ажил олгогчдын оролцоог хангах, бүх нийтийг хамруулах зэрэг хэд хэдэн зарчмууд тусгагдсан байна. Эдгээр нь тогтолцооны сайн засаглал, санхүүгийн тогтвортой байдал, үр шим хүртэгчид(тэтгэвэр, тэтгэмж авагчид)-ийн эрх, хууль ёсыг дээдлэх, адил тэгш хандах, ялгаварлан гадуурхахгүй байх, бодлогын уялдаа холбоог хангахад чиглэсэн хэм хэмжээг тогтоосон байна.

ОУХБ-аас батлан гаргасан нийгмийн хамгааллын хамгийн гол конвенц болох 102 дугаар конвенц нь олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн нийгмийн хамгааллын үзэл баримтлалыг тусгасан бөгөөд үүгээрээ улс орнууд үндэснийхээ түвшинд нийгмийн хамгааллын цогц тогтолцоог бүрдүүлэхэд чиглэсэн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхэд ашиглах үндсэн арга хэрэгсэл, бүсийн болон олон улсын түвшинд баримтлах жишиг болдог юм. Конвенцид нийгмийн хамгааллын сонгодог буюу уламжлалт 9 салбар(эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, өвчилсний тэтгэмж, ажилгүйдлийн тэтгэмж, өндөр насны тэтгэвэр, үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, гэр бүлийн тэтгэмж, эхчүүдийн тэтгэмж, хөдөлмөрийн чадвараа алдсаны тэтгэвэр, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр)-ыг тодорхойлж, салбар тус бүрт мөрдөх доод шаардлагыг тогтоож өгсөн байна. Мөн конвенцид нийгмийн хамгааллын хамтын удирдлага, зохион байгуулалт, санхүүжилтийн хүрээнд баримтлах нийтлэг дүрэм журмыг тогтоож, төрийн хяналттай нийгмийн хамгааллын тогтолцооны сайн засаглалын зарчмууд, хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байх эрх болон гадаадын иргэдэд адил тэгш хандах зарчмыг тусгасан байна. 102 дугаар конвенцид нэгдэн орж буй улс нийгмийн хамгааллын 9 салбар(буюу бүлэг)-ын гурваас доошгүйг нь, тэр дундаа ядаж нэг урт хугацааны тэтгэвэр (тухайлбал, өндөр насны тэтгэвэр (V бүлэг), үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр (IV бүлэг), хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр (IX бүлэг), тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр (X бүлэг)), эсвэл ажилгүйдлийн тэтгэмж(IV бүлэг)-ийн бүлгийг хүлээн зөвшөөрч үүрэг хүлээх шаардлага тавигддаг. Конвенцид нэгдэн орж буй улс үндэснийхээ нөхцөл байдалд нийцүүлэн конвенцийн бусад бүлгүүдийг дараа нь хүлээн зөвшөөрч хэрэгжүүлэх асуудлыг авч үзэх нь зүйтэй.

Эх сурвалж: ОУХБ, 2016: Монгол Улс: Засгийн газарт зориулсан тайлан: Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенцид нэгдэн орох боломжийг тодорхойлох зорилгоор нийгмийн хамгааллын хууль тогтоомжид хийсэн үнэлгээ (Женев).

102 дугаар конвенцид яагаад нэгдэх гэж?

Монгол Улс 102 дугаар конвенцид нэгдэн орох нь хэд хэдэн давуу талтай. Юуны өмнө Монгол Улс энэ конвенцид нэгдэхдээ Олон Улсын Хөдөлмөрийн Бага хурлаас 2012 оны 6 дугаар сард батлан гаргасан Нийгмийн хамгааллын суурь түвшний тухай 202 дугаар зөвлөмж зэрэг сүүлийн үеийн олон улсын хэм хэмжээгээр тогтоосон удирдамж чиглэлийг баримтлах болно. Нэгдэн орсон тохиолдолд 102 дугаар конвенц нь Монголын нийгмийн хамгааллын тогтолцооны хувьд **олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн, хяналт бүхий хамгаалалт** болж чадах бөгөөд ингэснээр цааш цаашдаа хэрэгжүүлэх шинэчлэл буюу эдийн засгийн хүндрэл, төсвийн зарлагыг бууруулах шаардлагаас үүдсэн аливаа өөрчлөлтийн үед ажилчид болон тэдний гэр бүлийн хувьд өмнө хүрсэн хамгааллын түвшин, нөхцлийг олон улсын доод хэмжээнээс дордуулахгүй байх баталгаа болно.

Хоёрдугаарт, нийгмийн даатгалын тогтолцоог шинэчлэх, ялангуяа малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг хамруулах хэрэгцээ шаардлагыг аль аль талдаа хүлээн зөвшөөрсөн энэ цаг үед уг **шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхэд** (зорилт, тэтгэвэр, тэтгэмж, хамрах хүрээ, удирдлагын зарчим зэргийн хувьд) **баримтлах доод хэм хэмжээ, удирдамж** нь 102 дугаар конвенц болно. Шинэчлэлийн явцад ийнхүү конвенцид нэгдэн орох нь төрийн зүгээс нийгмийн хамгааллын олон улсын доод хэм хэмжээг хангах итгэл үнэмшилтэй байгаагаа нийгэмд болон нийгмийн түншүүдэд харуулах бодитой илэрхийлэл болно. 102 дугаар конвенцид тусгагдсан зарчим, хэм хэмжээг хэрэгжүүлэх нь орлогын наад захын зохистой баталгааг хангах, нийгмийн суурь үйлчилгээнд хамрагдах боломжийг олгох замаар зохистой хөдөлмөрийг бий болгох, ядуурлыг бууруулах үйлсэд ихээхэн хувь нэмэр оруулна.

ОУХБ Япон улсын олон/хоёр талт хамтын ажиллагааны хөтөлбөр

“Монгол Улсад эмзэг бүлгийн нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг дэмжих, АСЕАН-ы туршлагаас суралцах нь” төсөл (2014-16) (МАПС)

Олон Улсын
Хөдөлмөрийн
Төвчөө

Гуравдугаарт, олон улсын гэрээ, хэлэлцээр нь Монголын нийгмийн тогтолцоог хөгжүүлэх чухал эх сурвалж болсоор ирсэн бөгөөд цаашид ч хэвээр байх болно. Монгол Улс олон улсын хөдөлмөрийн хэд хэдэн конвенцид нэгдэн орсон байна. Энэ нь тус улс хүний эрх, хөдөлмөрийн хүрээний эрхүүдийг хамгаалах зорилгоор олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх чиглэлд тодорхой алхам хийж буйн илэрхийлэл бөгөөд улмаар улс төр, нийгмийн тогтвортой байдлыг хангах таатай орчныг бүрдүүлж, бизнес, олон улсын хөрөнгө оруулалтыг татах нөхцөлийг бий болгож буй явдал юм. Мөн 102 дугаар конвенцид нэгдэн орох нь бусад улс орнуудын хувьд ч үлгэр дуурайлал болно. Энэ тохиолдолд Монгол Улс Ази, номхон далайн бүсдээ Япон Улсын дараа тус конвенцид нэгдэн орсон хоёр дахь орон болно гэдгийг тэмдэглэх нь зүйтэй.

Монгол Улс ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенцид нэгдэн орох боломжтой юу?

Олон Улсын Хөдөлмөрийн Товчооноос конвенцийн бүлэг тус бүрт тусгагдсан шаардлагуудтай үндэсний хууль тогтоомж хэр нийцэж буйг харьцуулан судалсан үнэлгээгээр Монгол Улс эрх зүйн хувьд тус конвенцид нэгдэн орж, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ (II бүлэг), өвчилсний тэтгэмж (III бүлэг), үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж (VI бүлэг), ажилгүйдлийн тэтгэмж (IV бүлэг), гэр бүлийн тэтгэмж(VII бүлэг), эхчүүдийн тэтгэмж(VIII бүлэг)-ийн хүрээнд үүрэг хүлээх боломжтой гэж дүгнэсэн байна. Үндэсний хууль тогтоомж болон практикт конвенцийн

эдгээр бүлгүүдэд тусгагдсан шаардлагуудыг бүрэн буюу бараг бүрэн хангаж байгаа бөгөөд бүхэлд нь бүрэн хангахад хэдхэн алхам л дутуу байгаа юм. Харин гадаад, дотоодын иргэдэд адил тэгш хандах зарчмын (XII бүлэг) дагуу эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ (II бүлэг), гэр бүлийн тэтгэмж(VII бүлэг), эхчүүдийн тэтгэмж((эмнэлгийн тусламж), VIII бүлэг)-д иргэн бус хүмүүсийг бас хамруулах шаардлагатай болно.

Хоёрдугаарт, Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хуулиар олгох тахир дутуугийн болон тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр нь 15 жил шимтгэл төлсний дараа жишиг тэтгэвэр авагчийн өмнөх хөдөлмөрийн хөлс, орлогын 40-өөс доошгүй хувиар тогтоогдож, эдгээр тэтгэврийг тохиолдол үргэлжлэх нийт хугацаанд, эсвэл өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох хүртэлх хугацаанд олгох эсэхийг тодруулсан нөхцөлд IX бүлэг (хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр), X бүлэг (тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр)-т нэгдэн орох боломжтой.

Гуравдугаарт, өнөөгийн түвшинд конвенцийн V бүлэг (Өндөр насны тэтгэвэр)-ийн хувьд үүрэг хүлээхийг зөвлөөгүй. Дээрх дүн шинжилгээний үр дүнгээс харахад одоо олгож буй өндөр насны тэтгэврийн параметруудыг тогтоосон Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн заалтууд ерөнхийдөө конвенцийн шаардлагуудыг хангаж байгаа боловч энэ хуулийн үйлчлэл цаг хугацааны хязгаартай буюу 20 жилийн хугацаатай гэдгийг тэмдэглэх нь зүйтэй (2015 оны 6 дугаар сарын байдлаар). Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хууль болон Төрөөс тэтгэврийн шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого(2015-2030)-д зааснаар алсдаа өнөөгийн тогтолцоог орлох нэрийн дансны тогтолцоо нь одоогийн түвшинд конвенцийн V бүлэгт нэгдэн орох найдвартай суурь болж чадахгүй юм. Учир нь өндөр насны тэтгэврийн ирээдүйн тогтолцооны зарим гол параметрууд нь 20 жилийн дараа л ашиглагдах бөгөөд хараахан тодорхойлогдоогүй байна. 102 дугаар конвенцид тусгагдсан хэм хэмжээг хангах эсэхтэй холбоотой гол асуудлууд нь: тэтгэврийн баталгаат доод хэмжээг конвенцид заасан доод түвшинд

ОУХБ Япон улсын олон/хоёр талт хамтын ажиллагааны хөтөлбөр

“Монгол Улсад эмзэг бүлгийн нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг дэмжих, АСЕАН-ы туршлагаас суралцах нь” төсөл (2014-16) (МАПС)

Олон Улсын Хөдөлмөрийн Товчоо

олгохгүй, тэтгэврийн томъёо байхгүй нөхцөлд авах тэтгэврийн хувь хэмжээ тодорхойгүй. Тиймээс ОУХБ ирээдүйн тэтгэврийн тогтолцоо конвенцийн V бүлэгт заасан шаардлагуудыг хангаж буй эсэх талаар дүгнэлт гаргахаа түр түдгэлзсэн байна.

Эцэст нь, 102 дугаар конвенцид нэгдэн орж буй орнууд тус конвенцийн XII (Гадаад улсын иргэдэд адил тэгш хандах) болон XIII (Тэтгэвэр, тэтгэмжийг зогсоох; Тэтгэвэр, тэтгэмжийг зохих ёсоор олгохтой холбоотой Засгийн газрын үүрэг) бүлгүүдэд тусгагдсан нийтлэг заалтуудыг мөн дагаж мөрдөх үүрэг хүлээнэ. Монгол Улсын хууль тогтоомж ерөнхийдөө эдгээр бүлэгтэй нийцж байгаа боловч эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, хүүхдийн тэтгэмж, эхэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээнд адил тэгш хандах зарчим, ажилгүйдлийн тэтгэмжийг зогсоох, нийгмийн хамгааллын системийн санхүүгийн тэнцвэрт байдлыг үнэлэх актуар тооцооллыг тогтмол хийх шаардлагуудыг бүрэн хангахын тулд зарим асуудлаар тодруулга авч/ өөрчлөлт оруулах шаардлагатай болно.

Цаашдаа яах вэ?

2016 оны 6 дугаар сард болсон Улсын Их Хурлын сонгууль нь одоогийн эдийн засгийн хүндрэлийн үед нийгмийн хамгаалал шинэ Засгийн газрын бодлогын тэргүүлэх чиглэл хэвээр үлдэх чухал боломж юм. Шинээр байгуулагдсан Засгийн газар өнгөрсөн 8 дугаар сард төсвийн зарлагыг бууруулахад чиглэсэн хэд хэдэн арга хэмжээ авахаа зарласны дотор хүүхдийн мөнгийг орлогын шалгууртайгаар олгох асуудал багтсан юм. Ийм нөхцөлд ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенцид нэгдэж орсноор Монгол Улсын нийгмийн хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлэх, хүн амыг эргэж ядууралд өртөхөөс сэргийлэх, өнөөгийн эдийн засгийн хүндрэлийн нийгмийн үр дагаврыг арилгахад чиглэсэн шинэчлэлийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах баталгаа нь болох юм.

Энэхүү хураангуйг (ОУХБ-ын) Селин Пейрон Биста, А.Лхагвадэмбэрэл, Эммануэль Сент-Пьер Гибо, Крүүм Марков, Маяя Штерн Плаза нар бэлтгэв.

Ашигласан материал

Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага (2016): Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны (102 дугаар) конвенцид нэгдэн орох боломжийг тодорхойлох зорилгоор нийгмийн хамгааллын хууль тогтоомжид хийсэн үнэлгээ (Женев).

http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_462848/lang--en/index.htm

ОУХБ (2016): Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тогтолцооны шинэчлэл болон малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд зориулсан тэтгэврийн шинэ хөтөлбөрийн санхүүгийн үнэлгээ (Улаанбаатар). http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_486332/lang--en/index.htm

Монгол Улсын Засгийн газар, НҮБ (2015): Нийгмийн хамгааллын үнэлгээнд суурилсан үндэсний хэлэлцүүлэг: Монгол Улсын нийгмийн хамгааллын суурь түвшний тодорхойлолт, зардал. (Улаанбаатар). http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_369999/lang--en/index.htm

ОУХБ, Бүх нийтийн нийгмийн хамгаалал. 2016: Монгол Улс- Бүх хүүхдэд олгодог хүүхдийн мөнгө хөтөлбөр (Женев). <http://www.social-protection.org/gimi/gess/ResourcePDF.action?ressource.ressourceId=53942>

ОУХБ, Бүх нийтийн нийгмийн хамгаалал. 2016: Монгол Улс- Бүх нийтийн өндөр насны тэтгэвэр (Женев). <http://www.social-protection.org/gimi/gess/ResourcePDF.action?ressource.ressourceId=53958>

ОУХБ, 2016: Монгол: Бүх нийтийн нийгмийн хамгааллыг сонгохын учир. (Улаанбаатар). (Удахгүй гарна)

ОУХБ Япон улсын олон/хоёр талт хамтын ажиллагааны хөтөлбөр

“Монгол Улсад эмзэг бүлгийн нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг дэмжих, АСЕАН-ы туршлагаас суралцах нь” төсөл (2014-16) (МАПС)

Олон Улсын
Хөдөлмөрийн
Товчоо